

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 37

Maribor, sobota, dne 8. maja 1937

Leto XII

Danes obtužujem!

V madridskem listu »Politica« objavljajo članke, ki jih je napisal Pavel Témoin (Francoz). Naslov član-
kom je »Mesec dni pri Francu«.

Tam pravi pisec med drugim:

Trese se mi roka, ko pišem o teh
stvarih. Toda moja dolžnost je, da
obvestim javnost. Obtožujem!

Ne maram izrekat svojega mne-
nja, opisati pa moram tamkajšnjo
strašno surovost.

Težkih ranjencev ni.

Obiskal sem fašistične bolnišnice.
Ranjencev je v njih malo. Težkih ra-
njencev pa sploh ni. »Žal, težkih ra-
njencev nimamo«, so mi odgovorili.
Ti namreč pomrjejo na bojišču, ker
se Francova vojska zanje ne briga.
Nima sanitetne službe. Za inozemske
»prostovoljce« pa skrbe ambulance,
ki jih imajo s seboj. Na obsežnem bo-
jišču za težke ranjence ni preskrb-
ljeno in izkrcave, preden bi jih do-
vedli do bolnic.

Nobene milosti.

Vse zdravnike v bolnicah sem s
tesnim srcem prosil, da mi pokažejo
»rdeče« ranjence. »Pokažite mi re-
publikanske ranjence«, sem prosil.
Toda videl nisem niti enega republi-
kanskega ranjenca.

Vprašal sem nekatere rojake, ki
služijo v Francovi vojski. Toda od-
govorili so: »Ukaz imamo, da jih mo-
ramo pokončiti.«

Niti ujetnikov ni.

Od Seville do San Sebastiana, od
Saraçosse do Badajosa sem prosil
uporniške oblasti, da mi pokažejo
vojne ujetnike, taborišče, kjer se na-
hajajo. Razumljivo, da bi jih bili z
veseljem pokazali, če bi jih imeli, če-
tudi samo za eno taborišče. Odgovo-
rili so mi, da so ujetniki v ječah. »Ne,
to ni res«, sem rekel. »Po ječah imate
ljudi iz zaledja, ki jim ne zaupate, ker
so bili ovađeni.«

Da bi svet menil, da Franco ne
pomori ujetnikov, je prvotno raz-
glašal, da bo pomoril ujete tujce, ki
imajo orožje. S tem je hotel javnost
zavesti v mnenje, da drugim ujetni-
kom pušča življenje. Vse to je bila le
hinavščina!

Pred strojnicami.

Prisegam vam kot resnico, da u-
porniška vojska ne pozna nobene
milosti za vladine vojake. Dne 28.
decembra ob štirih popoldan sem
sam videl, kako so večji oddelek voj-
nih ujetnikov postavili pred dve stroj-
nici in v nekaj sekundah so bili mrtvi.
Vem še imena štirih podčastnikov,
ki so zapovedali te strele.

Taka je vojna upornikov. Če la-
žem, me lahko zavrnejo. Naj stori to
kateri švedskih ali ameriških časnika-
rjev, ki spremljajo Franca.

Ce mi pa te trditve ne morejo
ovreči, je dokazano, da se Franco ne
more z ničemer opravičevati ali se
pritoževati; zakaj noben zločin se ne
more primerjati s surovostmi njego-
vih dejanj.

Talci.

Še nekaj, kar ne bo mogoče tajiti:
Konec decembra so se vršila v San
Juanu de Luz v Franciji (ob španski
meji) pogajanja za zameno talcev. —
Francovi delegati so se pogajali več
dni z županom v Bilbaju in komisijo
republikanskih Baskov. Razgovore je
vodil dr. Junot, stalni delegat Rde-
čega križa v Španiji.

Obe stranki sta sestavili imenike
najpomembnejših talcev, ki so jih že-
leli zamenjati. Delegati iz Bilbaja so

Draginja za delavca in kmeta — profit za spekulante

O naraščanju draginje v Jugosla-
viji ne marajo tisti, ki krogi niče-
sar vedeti, kadar delavstvo trdi, da
je potrebno zvišanje mezd. Končno je
beograjska »Samouprava« to prizna-
la in navaja nekaj podatkov iz kme-
tiške panoge ter poudarja, da je to
uspeh vladne politike, ki naj koristi
kmetom, češ, da, če ima kmet denar
ga nikjer ne manjka.

Cene navzgor!

List pripoveduje, da je 1935 ve-
ljal katastrski joh prvovrstne zemlje
8000 do 9000 Din, danes velja 14.000
do 15.000 Din. Prvovrstni vinograd je
veljal joh 1935 20.000 Din, sedaj ve-
lja 40.000 Din.

Vrednost poslopij se je dvignila
za 30 do 40%.

Pšenica je veljala 1935 okoli 100
Din, sedaj velja 180 Din 100 kg; rž
90 Din, sedaj 140 Din; ječmen 70 Din,
sedaj 125 Din in koruza 70 Din, sedaj
100 Din.

Prešiči žive vage so bili po 4 Din
za kg, sedaj po 8 Din; goveda žive
vage po 3 do 4 Din, sedaj po 6 do 7
Din.

Drugi kmetiški pridelki so se po-
dražili za 20 do 80 odstotkov. Oble-
ka, čevlji in podobne življenjske po-
trebščine so porasle v ceni od 20 do
25 odstotkov.

»Samouprava« graja nezadovolj-
nost, ki se poraja zaradi naraščanja
teh cen, češ, da koristi to kmetom in

kmetiškim delavcem. Pomanjkanje
trpe sicer uradniki in se jim bodo
morale plače izboljšati. Tako tolaži
list uradnike, ki se pa za socialni po-
ložaj delavstva vobče ne meni.

Ze po teh navedbah »Samoupra-
ve« je

draginja narasla povprečno za
30 do 40%.

Nastane pa povsem enostavno
vprašanje, komu pravzaprav koristi
ta val draginje, dočim se socialne
razmere niso izboljšale? Vrednost
zemljišč in kmetijskih objektov je
ogromno porasla. Porast vrednosti
se pa dejansko ni izvršil. Zvišanje
teh vrednosti je podobno **spekulaciji**
na borzah, ki po dvigu cen delnicam,
to je kapitala, zahteva tudi podraži-
tev produktov, da se fiktivni kapital
obrestuje.

Ogromna podražitev produktiv-
nih pomočkov in produktov,
more koristiti le veleposestnikom,
ki prodajajo mnogo blaga, ki plaču-
jejo svoje velike kmetijske do'gove,
ne koristi pa kmetom v Srbiji, v Dal-
maciji, na Hrvaškem ali v dravski
banovini, ki prodajo kvečjemu toli-
ko, da plačajo davke ali pa niti to-
liko ne.

Uvidevamo, da je domači in tuji
industrijski kapital potom mednarod-
nih kartelov ves čas obvladal izko-
riščevalne cene svojih produktov in
da so cene kmetijskih pridelkov pa-

dale — zaradi tega in zaradi gospo-
darske politike. Toda socialno zlo v
državi se ne more odpraviti s tem,
če se industrijski in finančni kapital
pusti lepo v miru, da narod dalje izko-
rišča, in pripomore k temu privilegi-
ju (predpravic) še kmečkim mogot-
cem, ki socialni položaj naroda kon-
čno še bolj ogrožajo kakor industrijski
in bančni kapital, ker so jako
znatna sila v državi.

Taka politika, ki je nedvomno
špekulativnega značaja, je nov vijak
zaradi uvedbe minimalnih mezd in
uvedbe delavskega zavarovanja za
starost in onemoglost. Ugodnosti, ki
jih delavstvo dobi z obema naredba-
ma in **samo plača** s svojo delovno si-
lo, znašajo morda povprečno 5% iz-
boljšanje socialnega položaja, podra-
žitev življenjskih potrebščin pa znaša
30 do 40%. Ta primer, ki tudi stati-
stično ugotovljen, ne more biti mno-
go drugačniji, jasno kaže smer gospo-
darske politike, ki si dejansko še ni
odela socialnega plašča.

Delavstvo, obrtniki in mali kmeti
torej od take gospodarske politike
ne morejo ničesar pričakovati, ker
ni preračunana zanje, ampak le za
veleagrarce in po načelih bančnega
in inanca — karteliranega kapita-
la ali kakor lepše pravimo — »zdra-
vega gospodarstva«, po katerem se
vrši tudi eksport (izvoz) na račun do-
mačih konzumentov.

Zasedanje parlamentarne Male antante

v Beogradu

Na zasedanje so prispeli poslanci
in senatorji iz Čehoslovaške in Ru-
munije. Bili so prisrčno sprejeti.

Med čehoslovaško delegacijo sta
tudi dve ženi parlamentarki, kar je
vzbudilo pozornost našega ženskega
sveta, ker pri nas in v Rumuniji že-
ne niti volilne pravice nimajo.

Želja po ozkih stikih med drža-
vami Male zveze je gotovo splošna.
Naša posebna želja pa je, da bi nam
bilo skoro omogočeno izvoliti si
svoje narodno predstavništvo in se-
nat na način, kot je to v Čehoslova-
ški uvedeno.

Hrvaški fašistični ubijalec socialističnega župana — 12 let robije

Pravi krivci so se spretno odtegnili roki pravice

Pred okrožnim sodiščem v Osi-
jeku je bil obsojen pristaš hrvaškega
fašističnega gibanja med delavci,
mesar Velimir Andjelić, ki je z no-
žem zaklal socialističnega župana
in glavnega delavskega zaupnika v
Guttmanovih tovarnah v Belišću s.
Vančino, na 12 let robije.

Obsojeni je bil samo orodje v ro-
kah fašističnih hujšakcev, ki so svojo
žrtev pustili, da sama sede na za-
tožno klop.

se obvezali, da osvobode navedene
osebe. Toda delegati Francove vlade
so prekinili pogajanja z nepomemb-
nimi izgovori.

Povem lahko tajni povsem eno-
staven vzrok — in prosim bilbajčane,
da ne maščujejo tega: skoraj vse tal-
ce, ki bi jih bil moral Franco zame-
njati, je dal že prej postreliti.

Ce lažem, je to lahko dokazati:
zadošča, če Franco svoje ujetnike
pokaže nevtralcem.

»Obtožujem!

Ne bom se pa zadovoljil z lapidarnim
preklicem!«

Širite naš list!

Nemški zrakoplov »Hindenburg« eksplodiral

v Ameriki. 43 mrtvih.

Ogromni nemški zrakoplov »Hin-
denburg« za prekooceanske polete
je eksplodiral pri pristajanju na leta-
lišču v Lakehurstu. Preko 30 ljudi je

bilo ubitih, veliko pa ranjenih.

Nemci so radi trdili, da ta zrako-
plov ne more eksplodirati.

Plačuj naročnino točno, ne bodi zamudnik!

Anarhisti ogrožajo obrambo demokratične Španije

namesto, da bi skupno z ostalim delavstvom nastopili proti fašizmu

Katalonija je bila od nekdanj središče anarhističnega gibanja, okoli katerega se zbirajo vsi nedisciplinirani elementi med delavstvom.

Ves čas državljanske vojne ovirajo anarhisti barcelonsko vlado (Generalidad), ki se trudi, da bi vzpostavila enotno armadno poveljstvo in na ta način ustvarila predpogoje za veliko enotno akcijo na aragonski fronti. Anarhisti so proti enotni armadi, ampak za vojno na svojo pest. Vsaka stranka naj ima svojo armado in ta naj se bori, kakor ve in zna. Te prilike v Kataloniji so tudi vzrok, da je aragonska fronta od francoske meje mimo Jace, Huesce, Saragosse in do Teruela od vsega početka vojne skoraj mrtva. Posledice pa so skrajno neprijetne: Franco lahko uporablja svoje sile pri Madridu, proti Baskom itd., kar bi nikakor ne mogel, ako bi oživela aragonska fronta.

Takega stanja ni mogoče mirno prenašati. Jasno je, da bi v slučaju zmage nacistov na ostalih frontah, prišli na vrsto tudi Katalonci in seveda tudi trmoglavci, za vsako disciplino nedostopni anarhisti.

Ko je barcelonska vlada v sporazumu z valencijsko vlado odredila, da se mora ustvariti enotna armada pod enotnim vodstvom, so te dni anarhisti v Kataloniji dvignili upor, zlasti v Barceloni, kjer je prišlo do bojev med vlado zvestimi četami in anarhisti, ki so začeli prvi napadati in streljati. Upor se je posrečilo — vsaj v glavnem — zadušiti. Vlada pa kljub temu išče sporazuma z anarhisti in je bil imenovan nov direktorij, v katerem so: Companys, dosedanji ministrski predsednik, Joahim Pou, predstavnik kmetskih organizacij, kot minister za delavska vprašanja in

javna dela, Val. Mas, predstavnik delavskih strokovnih organizacij, kot minister pravde, Carlo Marly, predstavnik katalonske levice, kot minister za notranje zadeve in Antonino Lese, anarhist, kot minister brez določenega delokroga.

Boji v Barceloni so zahtevali več sto mrtvih in ranjenih. Taki dogodki pomenijo predvsem ogromno moralno škodo. Kdo ve, če pri tem nimajo

Francovi agenti svojih prstov vmes, katerim so anarhisti nasledili.

Delavstvu vsega sveta pa naj bodo barcelonski dogodki nauk, iz katerega se naj uči, da mora biti složno in disciplinirano, sicer postane igračka šarlatanov, ki dela vsak na svojo roko, kar se mu zdi, ustanavlja nove organizacije in ruši ostale, blati in hujska samo, da zadovolji svojim stremljenjem in samoljubnosti.

Baski zavirli nacistično ofenzivo

Naša domneva, katero smo izrazili v prejšnji številki našega lista, da se bo Baskom pred Bilbajem posrečilo zavreti nacistično ofenzivo, se je uresničila.

Nacistična ofenziva je obtičala na fronti Bermeo (ob obali Biskajskega zaliva)—Guernica—Durango. Baski-ški vojni odredi so na posameznih točkah fronte celo uspeli s protinapadi izboljšati svoje obrambne pogoje.

Vsekakor pa general Mola (ki pa je samo firma za nemško-italijanski generalni štab v Viktoriji, ki vodi operacije v tej na železnih rudah bogati deželi) najbrž še ne bo odnehal, ampak utegne znova poskusiti svojo srečo.

Ribbentrop za bombardiranje neutrjenih mest

V londonskem odboru za nevmešavanje je bilo govora o bombardiranju baskijskega svetega mesta Guernice po 30 letalih nemškega izvora. Letala so metala zažigalne bombe, ki so zelo lahke in eksplodirajo že na površini, kamor zadenejo (vsled česar je »Slovenec« pisal, da so Baski polili Guernico s petrolejem in jo zažgali, samo, da opraviči to barbarstvo, nad katerim se zgraža ves svet). Zastopniki kulturnih držav

Izpraznitev Bilbaja pod zaščito angleških in francoskih topov.

Francoska in angleška vlada sta predlagali Francu, da naj ne obstrelije Bilbaja, dokler ne bo izvršena izpraznitev mesta po civilnem prebivalstvu, ki se vkrcava na angleške trgovske ladje, katere so pripeljale živež. Franco je ta predlog odklonil, nakar sta francoska in angleška vlada izjavili, da se bo izpraznitev pač vršila pod varstvom topov njune vojne mornarice. Kajti tako človekoljubno delo ovirati pomeni grd zločin. Francu pritruje pri nas samo »Slovenec« in njegovi trabanti.

so predlagali, da naj odbor priporoči obema strankama, naj neutrjenih mest ne napadeta. Nemški poslanik Ribbentrop pa je izjavil, da je bombardiranje neutrjenih mest iz taktičnih razlogov neobhodno potrebno. Nadalje je izjavil, da bi odsvetovanje bombardiranja odprtih mest v španski vojni — pomenilo vmešavanje v španske zadeve! »To je vsekakor višek cinizma«, pravi inozemsko časopisje.

Doma in po svetu

Beograjska »Politika« zaplula v nove vode. Pri beograjski »Politiki« se izvršile precejšnje izpremembe. Lastniki so odpovedali par sodelavcem doma in v tujini. Od sodelavcev izpade tudi bivši jugoslov. poslanik Živojin Baluždić, mož velikega ugleda in slovesa, čigar članki v »Politiki« so vzbujali splošno pozornost. Te osebne izpremembe bodo brez dvoma vplivale na smer lista, ki je doslej zastopal demokratično linijo,

v notranji politiki podpiral opozicijo, v zunanji politiki pa sodelovanje z demokratičnimi državami. Brez dvoma je nova smer v zunanji politiki narekovala potrebo vplivanja na javno mnenje v novo naznačenem smislu. Da je ta vloga pripadla »Politiki« začudi le tiste, ki so domnevali, da je takšno preusmerjenje nemogoče, ne pa tudi tistih, ki vedo, da je za propagiranje novih pogledov treba izbrati čim vplivnejši in razširjenjši

list. Primer beograjske »Politike« nas uči, kako potrebno je zlasti za delavski razred, da ima svoj lasten tisk, ki mu pravec odreja gibanje in mora kot tako služiti tudi izključno gibanju in njegovim interesom.

Razpust društva »Svetilnik« (raziskovalci sv. pisma) je državni svet v Beogradu razveljavil, z utemeljitvijo, da je razpust skrajno sredstvo, ki se ga lahko posluži oblast, »ako vse druge mere ne bi mogle privedi do tega, da se prepreči nezakonito delo.« Širjenje knjig, ki pozneje zapadejo zaplembi ali kazniva dejanja, ki se izvrše na sicer oblastveno dovoljenem sestanku, pa še ne pomeni-

Občni zbor II. skupine rudarske zadruga

v Celju

bo v nedeljo, dne 9. t. m. Za občni zbor je izšlo letno poročilo načelstva v obliki lične knjižice, ki ga je uredil predsednik sodr. Pliberšek Franc. O tem poročilu bomo še spregovorili.

Vsem prijateljem in znancem, ki so se me spomnili ob priliki moje petdesetletnice, se tem potom prisrčno zahvaljujem, v prepričanju, da nas bo tudi bodočnost našla pri skupnem delu za izboljšanje socialnega položaja delavskega razreda, za demokracijo in socializem. Družnost!

Jurij Arh.

jo, da je društvo prekoračilo svoj statutarni delokrog ali da je protizakonito delovalo. — Ta odločba je precejšnjega principijelnega pomena in se bo na njo sklicevati ob priliki razpusta kakšnega društva.

100.000 hektarjev plodne zemlje je poplavlila Sava in njeni pritoki zadnje tri tedne. Mnogo vasi je bilo odrezanih od sveta, mnogo hiš se je zrušilo v valove, ker so obrambni nasipi na mnogih mestih popustili. Škoda je velika, vendar bo vlada lahko izdatno pomagala, ker ima na

Minister dr. Czech po radiu. Na današnji dan, dne 1. maja je govoril minister s. dr. Czech v mestnem gledališču na slavnostni akademiji v Ustju. Njegov govor je prenašal radio. Govoril je o socialnih razmerah, o boju proti fašizmu in za mir, o sodelovanju narodov, o sočutju z brati v Španiji, ki zaslužijo za svoje junaštvo naše spoštovanje. — Tudi v Pragi so govorili ta dan po radiju socialni demokrati.

Hitlerjeve grožnje cerkvi. Dne 1. maja, na praznik, ki ga je privzel nemški fašizem od delavstva, v nameri, da mu da nov zmisel in pomen in ga po svoje izmalici, je govoril Hitler v Berlinu, pri čemer je zopet enkrat grozil nasprotnikom nacizma, ki se še vedno nočejo pokoriti. »To velja tudi za katoliško cerkev v Nemčiji,« je rekel Hitler. »V državi je mogoče red samo tedaj, ako obstaja ena sama gosposka. Čim pa se hoče cerkev vmešavati v stvari, ki so izključno samo zadeva države, jo bo postavila nacistična Nemčija na tisto mesto, ki ji pripada.« — Cerkev, ki je kokeritala s fašizmom v boju proti boljševizmu, počasi spoznava, da ne gre izganjati hudiča z Belcebu-bom.

Povsod gre glas
B. Rangus
zlatar, Kranj
je za nas!
Zahtevajte cenik!

A. M. de Jong:

16

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Toda tak je postal in na tem se ni dalo ničesar več izpremeniti; on je bil in bo za vselej človek, ki se ga vse boji, nagnjen k hudemu po svoji odvratni, okorni naravi, plašnosti in neutешnem koprnenju po nežnosti. Samotar med ljudmi, žival, ki jo neprestano preganjajo, ne da bi jo vjeli, ker se boje njenih divjih kremljev, njenih do blaznosti stopnjujočih se nagonov, ostrine njenih zob... Toda, ali je bila žival pa tudi res tako zlobna?... Ko je tako opazoval vesel, jasn otroški obrazek pred seboj, se mu je zazdelo, kot da bi stmel v temno ogledalo in videl v njem motno sliko, ki mu je bila znana, sliko, ki je bila njegov lastni jaz... ali je vsaj nekoč enkrat bila... Toda kako malo podoben je bil sedaj tej sliki in vendar se še vedno ni mogel spomniti, kako in zakaj je postal drugačen... Sicer pa, kaj naj bi bilo tudi na tem? Kaj za vraga ga to tudi briga?... Krempko je stresel s svojimi rameni, kot da bi vrget nekaj težkega raz sebe. Potem pa je pretrgal molk, ki ga je težil in vprašal:

»Ali nisi lačen, Mereyntje?«

Mereyntje je napravil velike oči, s svojo drobno ročico pa se je pogladil po trebuhu, ki se je moral v resnici dolgo postiti.

»Na!« je vzkliknil oduševljen. Pri tem se je spomnil nekega izreka, ki ga je čul od svojega strica Sladkega, in se mu je zdel tako imeniten, ter dodal:

»Kar tema se mi dela pred očmi od lakote!«

»Potem bova pa pojedla kos obloženega kruha, predno bi se utegnili zgoditi kakšna nesreča,« je rekel Vrč, smejoč se in je vstal. Mereyntje je pazljivo sledil vsem njegovim kretnjam in vsemu, kar se je dogajalo; zdelo se mu je, kakor da je vse skupaj izredno napeta, zavidanja vredna prigoda. Goort je vzel iz miznice pol hleba kruha, nato je odprl svoj veliki žepni nož in je odrezal dva velika kosa. Kaj takega je znala Mereyntjejeva mati mnogo lepše!... Najprvo je napravila z noževo konico par križev čez kruh, nato pa je umetniški odrezala tanke, dolge kose, čudovito tanke in okusne... Tu pa... Iz razbite skodelice, z umazanimi robovi, ki je bilo na njej vse polno črno mastnih prstnih odtisov, je zajel divji lovec z nožem surovo maslo in potem na debelo namazal oba kosa kruha.

»Sladkorja nimam; mogoče pa hočeš kos gnjati?«

Mereyntjeju so se smejale oči in se svetile kot zvezde. Kos gnjati!

»Prosim lepo, Vrč,« je rekel vljudno, in Goort se je moral nehote sam pri sebi smejati nad tem pridnost in umerjenost razodevajočim glaskom, ki je bil v tako smešno čudnem nasprotju s prešerno veselostjo, ki mu je sijala iz rjavih oči naproti. Stopil je k ognjišču in za hip pomolil glavo

skozi odprtino v dimnik, odkoder je privlekel na dan par svetlorjavih prekaženih kosov boha.

Potem sta jedla, držeč vsak svoj kos kruha v roki. Mereyntje se ni mogel spomniti, da bi bil že kdajkoli v svojem življenju jedel s tako slastjo. S svojimi majhnimi prstki je pobral poslednjo drobtinico z mize in je od samega zadovoljstva globoko vzdihnil.

»M-m!... to ti je bilo dobro, Vrč!...«

»Ali ti je dovolj ali pa hočeš morda še en kos?« ga je vprašal divji lovec, radodarno, toda Mereyntje je bil v resnici sit, pa mu je odgovoril, da ne more več...

»Za kakšno jabolko bo pa že še prostora?« je domneval Vrč, ki se je vedno bolj čutil, kako neki je mogoče, da se ga je lotevalo vedno večje veselje nad tem, da je lahko igral vlogo gostitelja in pri tem čutil nagnjenje, da bi storil vse, kar bi moglo razveseliti tega palčka. Zapeljivo je vpraševal dalje:

»Imam še nekaj krasnih bergamotk razloženih pod posteljo!«

Mereyntje ni rekel ne, ampak je z zadovoljstvom hrustal rjavkasto nagubana jabolka, ki jih je pohajč postavil predenj na mizo. Med tem, ko je grizljaj, je vprašal:

»In kje pa imaš psa, Vrč?«

»Poll je v klonici. Ali naj ga grem iskat, ali se ga mogoče bojiš?«

»Da, nekoliko že,« je odvrnil Mereyntje, »toda vendar bi ga rad enkrat videl od blizu.«

(Dalle prihodnjč.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Čl. 19 kolektivne pogodbe in zaposlitev nezaposlenih. Se ni dolgo, odkar se je izvršila redukcija na dnevnem kopu Doberni, a vsa posredovanja so ostala brezuspešna. 160 delavcev je ob kruh. Ako gospodje pri TPD ne bi bili tako pozabljeni, bi lahko našli izhod, da tem delavcem ne bi bilo treba biti brezposla, pri čemer pridejo na sum, da so delomrznosti, ampak bi se naprej lahko imeli zaslužek in plačevali državi davke. Čl. 19. v kolektivni pogodbi pravi: »Povsod, kjer družba za delavstvo še ni napravila kopalnice oziroma umivalnice; t. j. v Kočevju, Trbovljah, na separaciji, odkop Neža jih bo zgradila čimprej.« In tudi za podjetje Dukič obstoja zapisnik, v katerem je navedeno, da se bo za dnevni kop Doberno zgradila kopalnica oziroma umivalnica. Spomlad je sedaj tukaj, vreme pa tudi primerno za stavbno delo. Torej, gospodje izpolnite obveznosti iz kolektivne pogodbe, pričnite graditi, zaposlite odpuščene in pomagajte omiliti pomanjkanje, katero trpijo nezaposleni. Pri teh delih bi bilo mogoče zaposliti najmanj 100 delavcev skozi 30 do 40 dni, ki bi si na ta način zaslužili svoj kosček kruha. Res je to samo kapljica v morje, ampak še vedno bolje kot nič. In končno bo s tem rešeno tudi važno higijensko vprašanje. — **Nezaposleni.**

Velik zbor strojnikov in kurjačev iz revirjev bo na vsestransko željo priredila »Zveza strojnikov in kurjačev Jugoslavije« to nedeljo, dne 9. maja t. l. ob 9. uri v dvorani »Delavskega doma« v Trbovljah. Predaval bo s. dr. Avg. Reisman o specijelni zakonodaji za strojnike in kurjače. Imelo bi se vršiti to predavanje že zadnjo nedeljo, dne 2. majnika, a je bilo prepovedano. Predavanje je namenjeno vsem strojnikom in kurjačem iz revirjev TPD in pričakujemo radi tega polnoštevilne udeležbe razen iz Trbovelj tudi iz Hrastnika in Zagorja, Senova, Hude jame in tudi vseh ostalih strojnikov in kurjačev.

V cementarni se mnogo praznuje, pozimi postopajo ljudje okrog brez posla, ni pa mogoče, da bi obstal obrat enkrat na leto, na dan, ki si ga je delavstvo določilo in izbralo za svoj praznik. To si velja zapomniti.

Hrastnik

Na dan Prvega maja je delo v Steklarni in Kemični tovarni počivalo. Delavstvo se je deloma podalo na hribe, nekateri so pa ostali v dolini. Tako smo tudi letos pokazali, da se delavstvo zaveda pomena Prvega maja. Pozabili pa tudi nismo ta dan na našo »Delavsko Politiko« in sicer je s. Kelner nabral za trikratno izdajo »Delavske Politike« na teden Din 113. (Vsa čast zavednim hrastniškim sodrugom! Op. ur.)

D. M. v Polju

Smrtna nesreča. Dne 25. aprila je pri skoku z drvečega vlaka smrtno ponesrečil 19letni brivski pomočnik Jakob Scherer iz Novega Vrbsa, rodom Nemeč in protestant. Ponesrečenec je vstopil šele 10 dni pred tem v službo pri tukajšnjem brivskem mojstru. Bil je sin edinec in glavna opora svoji vdoveli materi. Po nesreči je prispelo pismo, v katerem vabi mati svojega ljubljenca, da naj se vrne, ker ji brez njega ni obstanka. — Pokojnika so prepeljali v mrtvašnico, kjer je ležal na mrtvaškem odru ves zasut s cvetjem, ki mu ga je nanosilo sočutno prebivalstvo. Ljudje so po starem običaju hodili kropiti mrtveca. Neki gospod, ki bi mu človek pripisoval, da bo vsaj po smrti človeka spoštoval božjo zapoved: Ljubi svojega bližnjega, je bil radi tega nevoljen. Ko je vstopila neka ženska in kropila, je pristopil, z eno roko zgrabil čašico z vodo, z drugo pa zamahnil v zraku, rekoč: »Saj ta ni bil naš verel!« Nam pa je bil enako ljub in drag, saj je bil delavec, zato pa smo tudi razumeli bol, ki jo je občutila mati, ki je prispela k svojemu mrtvemu sinu. Verski fanatizem ne pozna plemenitosti. Rod vzgojen v takem duhu ne more biti nosilec boljše bodočnosti in miru med narodi. P-t.

Št. Pavel pri Preboldu

Praznovanje 1. maja. V »Cosmanosu« se je vršilo glasovanje za obustavo dela na dan 1. maja. Delavstvo je bilo stoddotno za to, da se praznik dela spoštuje in praznuje. — V tovarni »Mautner« se je vršilo enako glasovanje en dan pozneje, t. j. 27. aprila. Tudi tu je bila ogromna večina za praznovanje.

V podjetju »Cosmanos« se še vedno od časa do časa na željo katkega gospoda odpušča neljube delavce. Tokrat imamo zabeležiti zopet en tak odpust. Gosp. O. W. se je zahotelo, da vrže iz svojega oddelka delavca Koruna. Naši delavci obeh strokovnih organizacij so si bili edini v tem, da napravijo tej samopašnosti konec. Poslali so zapužnike v pisarno z zahtevo, da podjetje prekliče odpoved. G. ravnatelj je dolgo časa okleval, ko pa je opazil enotni nastop vsega delavstva zbranega pred pisarno, je odpoved umaknil. Delavstvo je s tem zmagovalo. Ravno v enotnem nastopanju se vidi, da se delavstvo v »Cosmanosu« zaveda svoje vloge v današnji družbi. Tudi delavstvo v podjetju Mautner bi se moralo ravnati po tem vzgledu. Če bi bilo delavstvo v stari tovarni enotno, ne bi si znani gospod upal vihati prakov (in groziti) z žandarmerijo, kot n. pr. v zadnjem strojku) ter metati ljudi samovoljno na cesto. Složen nastop obeh strokovnih organizacij bi tudi tu dosegel spoštovanje kolektivne pogodbe in preprečil za delavstvo neljube posledice. Toda o tem prihodnjč.

Ljubljana

Protituberkulozni teden. Protituberkulozna zveza je v nedeljo otvorila v dvorani OUZD v Ljubljani protituberkulozno razstavo s predavanji. Razstava in predavanja, ki se bodo vršila tudi drugod, imajo namen, zainteresirati javnost za boj proti tuberkulozi, ki je najhujši in potuhneni sovražnik zlasti ljudi, ki žive v bednih socialnih razmerah. Razstavo kakor tudi predavanja naj delavstvo obiskuje.

5. Delavski prosvetni večer »Vzajemnosti« in »Zarje« se bo vršil v sredo, dne 12. maja 1937 ob 20. uri v dvorani »Delavske zbornice«. Na sporedu: predavanje pisatelja Franca Albrehta o pojmovanju delavskega kulturnega delovanja, dvodejanka »Sreča«, odlomek iz Cankarjevega »Mar-

Maribor

Predavanje o pravicah žene v jugoslovanski zakonodaji priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 12. maja s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice«. Predaval bo dr. Vito Kraiger. Sodružice in sodrugi, pridite!

Mleko, mlekarji in konzumenti. Dne 2. maja se je vršilo večje posvetovanje kmetov, viničarjev in ostalih oskrbovalcev mestnega prebivalstva z mlekom in mlečnimi izdelki, na katerem so sklenili, da bodo od 15. maja t. l. veljale naslednje cene: I. mleko za dojenčke Din 3, mleko na trgu ali na dom postavljen Din 2, za preprodajalce in bolnice Din 1.75; II. industrijsko mleko (Abt, Löschnig) za pitje Din 1.50; III. sladka smetana liter Din 15; IV. čajno maslo na drobno Din 32, maslo za kuhanje Din 24. Po vaseh mleko pri producentu ne bo cenejše kot Din 1 za liter, konzumno mleko pa Din 1.50. Izvoljen je bil poseben odbor, čigar naloga bo, da prepreči tudi vsako navijanje cen pred prazniki, kakor se je doslej redno dogajalo, da je stal liter mleka dva tedna poprej Din 1, teden dni pozneje pa Din 3.50 ali pa tudi Din 4 in namesto, da bi bilo prvotno, je bilo še posneto. Odbor tudi odobrava strogo nadzorstvo nad mlekom in mlečnimi izdelki. Obenem pa obrača pažnjo na nenavadno nizko porabo mleka v mestu. Vseh 32.000 prebivalcev porabi dnevno 13.000 litrov (nevštevši industrijsko mleko, ali komaj en četrt litra na osebo! Na Holandskem odpade na glavo prebivalca 1 in pol l, v Švici 1 l in na Dunaju 0.4 l. Mlekarji so za večjo potrošnjo mleka, ki je zdrava hrana, zlasti za deco in slabotne ljudi. Delavstvo ne nasprotuje regulaciji cen mleku, kakor tudi ne poboljšanju cen poljskim pridelkom itd., mora pa poudariti, da vsako povišanje cen zmanjšuje kupno moč konzumenta, ako se obenem ne poveča zaslužek. Gibanje tržnih cen kaže, da bodo delavci in nameščenci morali dobiti večje mezde in plače.

V Bernu so krivi. V prejšnji številki »Delavske Politike« smo opozorili javnost na to, da je s 1. aprilom t. l. stopil v veljavo dogovor, sklenjen lansko leto med Jugoslavijo in CSR radi znižanja pristojbin v poštnem prometu, tako, da stane dopisnica v CSR Din 1.50, pismo pa Din 3 in obratno, pismo iz CSR Kč —, dopisnica pa Kč 1.20. Obenem smo protestirali, da naša poštna uprava o tem še ničesar ne ve, ker pobira kazenski porto Din 1 za vsako dopisnico, ki pride iz CSR z znamko po Kč 1.20. Bili smo mnenja, da bo z našim opozorilom stvar opraviljena, kakor pa izgleda, smo se motili. Javljamo nam, da pismonoše še vedno pobirajo kazensko pristojbino za dopisnice, ki prihajajo iz CSR z znižano poštnino. Baje poštne uprave o znižanju poštnine še ni

PEVSKI ODSEK PEKOV V MARIBORU

priredi 15. maja ob 20. uri v veliki dvorani Union v Mariboru

JUBILEJNI KONCERT

v proslavo 40. obletnice svojega obstoja - Sodelujoči: 1. Glasbeno društvo žel. del. in uslužbencev v Mariboru. 2. Pevski odsek pekov, Maribor. 3. Radniško kulturno prosv. društvo »Sloboda«, Varaždin. 4. Grafiško pevaško društvo »Sloga«, Zagreb. 5. Pevsko društvo »Grafika«, Maribor. 6. Tamburaški odsek pekov, Maribor. 7. Pekarski tamburaški zbor »Bratstvo«, Zagreb. 8. Radniško pevaško društvo »Jednakost«, Zagreb. 9. Delavsko pevsko društvo »Enakost«, Studenci pri Mariboru. - Vstopnina: Sedeži Din 10.—, 8.— in 5.—. Stojišča Din 3.—. - Vstopnice se dobijo v zbornici in pri posameznih članih društva.

Celje

Pred stavko krojaških pomočnikov se nahajamo in to po zaslugi nekaterih samozvancev, ki hočejo še nadalje neomejeno izkoriščati delovne moči.

Podružnica »Zveze živilskih delavcev« sklicuje za dne 9. maja t. l. ob 9.30 članski sestanek v društveni sobi v Delavski zbornici. Pozivamo vse članstvo, da se sestanka udeleži. Na dnevnem redu je obravnavanje osnutka kolektivne pogodbe in vprašanje nočnega dela v pekarnah. Poročal bo s. Tome iz Ljubljane.

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

8., 9. in 10. maja: TRUXA. Nekronani kralj varijetela! Osebe: LA JANA, Hannes Stelzer. 11. in 12. maja: EJ UHNJEM. Divna in nepozabna romanca brezkrainih ruskih step in melanholične Volge. Osebe: Inkišinov, Charles Vanel itd. — Matineeje: v soboto 8. maja ob 14.30 in nedeljo 9. maja ob 10. in 14. uri

SPILJONKA SUZI
Boj proti nadurnemu delu, o čemer je pisala »Delavska Politika« v prejšnji številki, je res potreben. Samo borza dela znanjuje v Celju še 675 brezposelnih, 518

tina Kačurja« itd. Vprizoritev bodo spremljale svetlobne slike. Govorilni zbor bo izvajal »Kdo je kriv?«, s slikami. Režirata Leban Bruno in Isop Jakob. Oživila bo pesem o žuljih in kruhu itd. Godba »Zarja« pa bo zaključila večer s komadom »Iz dobrih starih časov«. Majniški delavski prosvetni večer v sredo bo zaključni v letošnji sezoni ter bo tudi prekosil vse dosedanje in pokazal delavsko ustvariteljsko sposobnost na polju kulture.

Rojaki iz Cerkna imajo svoj letošnji sestanek na binkoštno nedeljo popolne v gostilni »Pri Urbančku«, Stožice št. 29 pri Ljubljani. Poslužite se železniške nedeljske povratne karte in pridite vsi!

ničesar znano, ker da Mednarodni poštni urad v Bernu (v Švici) še ni poslal obvestil! Tu se spoznaj, kdor se more! Sklenemo pogodbo s CSR, pošta v CSR je dala 1. aprila v promet že nove znamke po Kč 1.20 nalašč v ta namen, mi lahko pišemo v CSR po od 1. aprila veljavni znižani tarifi, pri nas pa čakamo obvestila iz Berna, k t la smo podoben obvestil iz Berna in ...

Strojniki in kurjači, pozor! V nedeljo, dne 9. maja s pričetkom ob 9. uri dop. bo v prostorih Delavske zbornice, Sodna ulica št. 9-II sestanek, na katerem poroča član sekcije iz Ljubljane. Udeležba dolžnost! — Pododbor.

Prvo godbeno društvo tekstilnih delavcev in nameščencev v Mariboru vabi na veliko pomladansko veselico, katere se bo vršila dne 9. maja t. l. s pričetkom ob 15. uri v vseh prostorih gostilne Weber na Pobrežju. Na sporedu: streljanje in kegljanje za dobitke, ples itd. Čisti izkupiček je namenjen za nabavo letnega kroja za godbenike. V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica dne 23. maja t. l. istotam. Vstop prost. Za obilno udeležbo se priporoča — odbor.

Lokomotiva iztirila, dne 6. t. m. na železniškem nasipu mariborskega kolodvora. Podrla je ograjo in se zarila v zemljo.

40 letnic! svojega obstoja bo proslavil »Pevski odsek pekovskih pomočnikov« dne 15. in 16. maja t. l. Dne 15. maja ob 20. uri bo v dvorani Union velik slavnostni pevski in glasbeni koncert, na katerem bodo sodelovala razen pevskega odseka pekov še delavska pevska in glasbena društva: Del. pevsko društvo »Frohsinn«, Del. pevsko društvo »Enakost«, pevsko društvo »Grafika«, Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev in tamburaški odsek pekov, vsi iz Maribora, nadalje grafiško pevaško društvo »Sloga«, radniško pevaško društvo »Jednakost«, tamburaški zbor »Bratstvo«, vsi iz Zagreba in radniško pevaško društvo »Sloboda« iz Varaždina. Ker bo to eden izmed največjih delavskih koncertov v zadnjih letih, naj se ga vse delavstvo udeleži. V nedeljo, dne 16. maja se bo vršil na vrtu »Gambrinove dvorane« od 10. do 12. ure vrtni koncert, čijega program bo izvajalo »Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev«. V slučaju slabega vremena se bo vršil koncert ob isti uri v vseh prostorih »Gambrinove dvorane« s sodelovanjem tamburaškega zbora »Bratstvo« iz Zagreba in tamburaškega odseka pekov iz Maribora. Popoldne, z začetkom ob 15. uri pa priredi »Podzveza delavskih pevskih in glasbenih društev« veliko spomladansko veselico na vrtu gostilne Weber na Pobrežju pri Mariboru. — Pripravljalni odbor.

Kranj

O praznovanju 1. majnika smo poročali na kratko že v prejšnji številki »Delavske Politike«. Danes hočemo poročilo še nadoknaditi. Kakor je znano, je delo v »Jugobruni« počivalo le delno, to pa radi tega, ker je na zahtevo podjetja delavstvo glasovalo o tem, ali se praznuje ali ne, po oddelkih. Pod vtisom razglasa, da se praznik nadomesti s podaljšanjem delovnika v naslednjem tednu, je delavstvo v tkalnicah glasovalo, da se 1. maja dela. V »Jugočeski« je glasovalo za praznik 63 odstotkov delavstva, kar se pa s strani ravnateljstva ni upoštevalo. Razne mahinacije s strani podjetij ozir. predpostavljanih so delavci povsod premalo odločno odklonili. Tudi bi zaupniki z glasovanjem ne smeli čakati takorekoč prav do zadnjega dne.

Za podražanje mesa. Dne 26. t. m. je hodil po mestu J. K. s polo in pobiral podpise od mesarja do mesarja, da se meso podraži pri kg za Din 2.—. Na njegovo pobudo so mesarji polo podpisali in v resnici se je že naslednji dan cena mesu dvignila za Din 2. Stvar oblasti bi bila, da navijanje cen prepreči. Podražitev mesa ne bi bila še potrebna, kljub temu, da se je cena živini dvignila, se to krije pri kožah, čijih cena je v zadnjem času zelo poskočila. Delavstvo vidi, kdo ustvarja draginjno. — Delavec.

Vrhnika

Zopet strašna nesreča v opekarni Jos. Lenarčič. Na dan 1. maja se je pripetila smrtna nesreča, ki mora pretresti vse količkej misleče delavce. Žrtev stroja je postala mlada delavka, edina hčerka siromašnih staršev, Marija Žakelj. Nezavarovana transmisija je ovila mlado telo krog svoje osi. Nesrečnici je polomilo ude in strgalo obleko s telesa. Pogled na to ubogo, izmaličeno bitje je bil strašen. Prihite! so delavci in delavke in ustavili stroj, toda prepozno... Na mah je obstalo delo v tovarni in delavstvo se je razšlo vse zbežano in potrto. — In krivda? Nezavarovani stroji in transmisije, nepopolna naprava, priganjavo, ki mu ga težko najdeš para, so glavni vzroki. Pred leti je bil na isti osi razkosan in ubit delavec Pašeta. — Sodelavci, razmišljajte o tem, da ne bo treba še novih žrtev!

Delavec.

Jesenice

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) krasen češkoslovaški film »Maryša« z Jirino Stepičnikovo v gl. vlogi. Med dodatki tudi glasbeni film »Rubinov in njegov orkester II.« in zvočni tehnik. — Sledi: vefilm »Petrograjski slavček«.

Guštanj

Zahvala. Najpristrčnejšo zahvalo izrekam vsem, ki so spremili našega dragega pokojnika Josipa Hribernika na njegovi zadnji poti, zlasti delavstvu in vodstvu papirnice Thurna in delavstvu guštanske jeklarne, uradnemu guštanjske uprave na Ravnah, učiteljem guštanske šole in šolski mladini za ganljive žalostinke, delavstvu in vodstvu papirnice še posebej za naklonjeno mi podporo in vsem ostalim za izkazano sožalje. Žalujoca žena in otroci.

Mežica

Koncert duhovne, umetne in narodne pesmi septeta bratov Živko bo v soboto, dne 8. maja ob 20. uri v šolski telodavnici.

Tiskovni sklad

Za tiskovni sklad je zbral s. Bergant Al. v Kamniški Bistrici dne 1. maja Din 55; darovali so ss.: Bešter Alojz Din 10, Bergant Alojz Din 5, Turk Alojzij Din 5, Vidic Alojz Din 3, Peternel Edvard Din 4, Poznik Franc Din 3, Bergant Ivan Din 4, Zabrezovnik Franc Din 2, Mole Ivan Din 2, Vrlinšek Franc Din 3, Borin Stefan Din 2, Havpman Franc Din 2, neimenovani sodrugi in sodružice Din 10, z željo da objavite v »Delavski Politiki«, da smo se 1. maja našli v Kamniški Bistrici in v lepi naravi preživeli 1. maj. — Družnost! (Živel kamniški sodrug! Op. ur.)

VZAJEMNOST

Pobrežje pri Mariboru

Predavanje. »Vzajemnost« priredi v soboto, dne 8. maja s pričetkom ob 8. uri zvečer pri Renčlju javno predavanje s. Petejana o Franciji. Pridite točno! Vstop prost.

Tezno

Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil v nedeljo, dne 9. maja t. l. s pričetkom ob 9. uri dopoldan v gostilni Felč. Tezensko delavstvo si bo s tem postavilo svojo kulturno postojanko. Po dolgih letih nedelavnosti stopa tudi tezensko delavstvo na plan z geslom: V izobrazbi je moč!

Smlednik

Vrtno veselico priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 9. maja s pričetkom ob 3. uri pop. na vrtu gostilne pri Zupniku v Smledniku. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo tamburaških instrumentov, vabimo sodruga vseh sorodnih organizacij, da nam pripomorejo h gnetnemu, kakor tudi moralnemu uspehu. — Godba, ples. — Vstop prost. V slučaju slabega vremena bo veselica šele 16. maja.

Velika izbira ženskega in moškega blaga
za obleke, plašče, kostume in hubertuse,
po najnižjih cenah dobite samo v

ČEŠKEM MAGAZINU

Maribor, Ul. 10. oktobra

Na drobno!

Na veliko!

Policijska revizija društvenega poslovanja — nezakonita

Od upravnega sodišča razveljavljena odločba banske uprave

Uprava policije v Ljubljani je odredila vsled odredbe banske uprave od 7. avgusta 1936, II. No 2075-3 z odločbo od 10. avgusta 1936, II. Pov. No 1-32-4 revizijo vsega poslovanja »Zvezne organizacije v Ljubljani Saveza grafičnih radnikov i radnica Jugoslavije« (na podlagi neprestanih ovadb nekkih stavkolomcev in drugih temnih elementov op. ur.) Organizacija se je proti tej reviziji pritožila in ker banska uprava pritožbi ni ugodila, je po svojem pravnem zastopniku dr. Jelencu Celestinu v Ljubljani vložila tožbo na upravno sodišče v Celju.

Upravno sodišče je tožbi ugodilo in napadeno odločbo banske uprave razveljavilo radi nezakonitosti.

V razlogih navaja sodišče med drugim:

»Tožeča zveza (Savez grafičnih radnikov Jugoslavije) je glasom predloženih pravil društva osnovano in obstoječe na podlagi določil zakona o družtvih, shodih in posvetih iz leta 1931. Razen v §§ 6 do 10 tega zakona navedenih točkah upravna oblastva nimajo ne pravice ne možnosti izvrševati nadzorstvo nad obstoječimi nepolitičnimi društvi. Vsako razširjanje nadzorstva namreč bi dovedlo do nasprotja s členom 13 ustave, ki priznava državljanom načelno pravico do združevanja v mejah zakona; zakon o družtvih, shodih in posvetih pa je omejil svobodo vzdrževanja glede na nadzorstvo nad društvi le v navedenih pravicah. (Po §u 6 mora društvo priobčevati izvoljene člane uprave, po §u 7 in 8 prijavljati društvene skupščine radi nadzorstva na njih, po §u 9 sme upravno oblastvo prve stopnje pregledati zapisnike o sejah in skupščinah, po §u 10 sme isto oblastvo ustaviti sklepe društva, ki se protivijo pravilom ali zakonom, po §u 14 zakona pa sme drugostopno oblastvo razpustiti društvo, če prekorači svojo v pravilih določeno področje, ali če ravna zoper državni ali družbeni red ali javno moralo.) Revizija celega poslovanja društva in ne le v obsegu §§ 6 do 10 zakona o

družtvih, shodih in posvetih, po določilih tega zakona tedaj ni mogoča. Kako se sme vršiti hišna preiskava?

Toženo oblastvo (kr. banska uprava v Ljubljani) je gornje molče priznalo s tem, da je v svoji napadeni odločbi označilo revizijo kot hišno preiskavo po določilih sodnega kazenskega postopnika. Pri tem pa toženemu oblastvu ni mogoče pritrčiti, ker je 1.) revizija povsem nekaj drugega kot hišna preiskava in 2.) ker se revizija niti ni odredila, niti ni izvršila kot hišna preiskava.

Naloga revizije in njen namen je podroben in izčrpen pregled celotnega poslovanja radi ugotovitve pomanjkljivosti in nerednosti združen s točnim poročilom o poteku in uspehu pregleda, ter z event. predlogi glede odprave najdenih nedostatkov, namen hišne preiskave pa je prijeti obdolženca ali najti v prostorih, ki se preiskujejo, predmete, ki utegnejo biti važni za kazensko preiskavo, ali da se tam razkrijejo tudi sledovi kakšnega kaznjivega dejanja. Pri hišni preiskavi se taki predmeti le odzamejo in vsaj praviloma ne pregledujejo. Naloga hišne preiskave je tedaj priskrbeti in zavarovati material za kazensko preiskavo, revizija pa ima poleg tega že nalogo zbrati material vsebinsko obdelati in tedaj izvršiti še delo, ki se v kazenskem postopanju izvrši v preiskavi.

V predloženem primeru pa uprava policije ni navedla pravne osnove in razloge za revizijo poslovanja tožeče stranke, niti ni postopala po določilih kazenskega postopanja, niti ni bilo tožeči stranki izdano potrdilo o izidu preiskave in tudi preiskavi niso prisostvovali predsednik občine, ali dva priznana državljana. Če bi se torej izvršena revizija smatrala za hišno preiskavo, bi pa bil tedaj postopek pri njej bistveno pomanjkljiv. Ker pa se sme prizadeta oseba zoper naredbo za izvršitev preiskave pritožiti le na sodišče, je izpodbijana odločba banske uprave tudi nična radi nepristojnosti in torej vsekakor nezakonita.

„Revolucionarni“ zavezniki črne reakcije

Taki ljudje bi radi govorili o delavskem gibanju

Iz Hrastnika nam pišejo:

Zmešanih glav se ne zmanjka. Tudi v delavskem gibanju se štulijo, dasi vanj ne spadajo. Spoznaš tako zmešano glavo po revolucionarnem govorjenju in potem — da ni organiziran, niti naročnik delavskega časopisa, kajti on že vse ve. Čudi se pa človek, ako vidi, da se take zmešane glave najdejo med delavci, kot so n. pr. naši steklarji, katerih ogromna večina je znana po svoji razredni zavednosti.

Pred par tedni sem bil slučajno priča nekega razgovora v gostilni D., kjer sta dve taki zmešani glavi govorili z nekim svojim znancem. Pogovor se je sukal okoli Francije in vlade ljudske fronte. Znanec, ki je sedel z zmešanima glavama, se je trudil prepričati ju, da je pod Blumovo vlado veliko boljše za delavstvo, kot je bilo poprej. Zmešani glavi pa sta odgovarjali: »Nikar ne verjame, to govorijo samo socialisti, ki so tudi s fašizmom zadovoljni. Pod Blumovo vlado je veliko slabše, kot je bilo prej. To vidiš sam najbolje, ker preje ni bilo treba delavcem toliko stavkati, kakor morajo sedaj. Zato je zadnji

čas, da bi nekdo postrelil vse »blum paraplumovce«.

Najprvo sem mislil, da gre za kakšno klerikalca, toda nadaljnje besede, ki pa jih nočem navajati, so me prepričale, da imam pred seboj dva »revolucionarja«. To pa ju niti najmanj ne moti, da lažeta sebi in drugim ter trobita za »enotno fronto« s »Slovincem«.

Ob koncu tega duhovitega razgovora, ki kaže vso moralno propast gotovih ljudi, kakršni so tudi v Nemčiji spravili fašizem na krmilo, sta zmešani glavi še zabavljali čez socialiste v Jugoslaviji, katerim sta dajala priimke, kot jih lahko čitamo v »Slovincu«, za katerega pa seveda nista imela žal besede.

Mi slovenski blumovci z obžalovanjem ugotavljamo, da imamo tudi med slovenskim delavstvom dovolj kratkovidnih ljudi, ki pomagajo reakciji na noge in ji potem zvosto služijo. Ako bi ti ljudje vsaj čitali »Delavsko Politiko« in dopise naših sodrugov iz Francije, pa kaj ko ne čitajo. Naši sodrug v Franciji bodo pač majali z glavami, ko bodo čitali te vrstice; pa

Mladinski vestnik

Vloga delavske mladine v socialističnih organizacijah

Danes se o mladini mnogo govori in piše. Tudi fašistični voditelji obožujejo mladino. Za njih je mladina »malik« in gonilno kolo fašizma.

Toda mi smo v teh dolgih in žalostnih letih spoznali, da je ves fašizem protimladinski, protiljudski, da hoče vzgajati mladino v slepi pokorščini kapitalistov in jo pozneje enkrat uporabiti kot material za bodoče avanturistične vojne pohode.

Ako se bo mladina zavedala svojega položaja, se bo oklenila svojih socialističnih političnih, kulturnih in strokovnih organizacij in se v njih borila za izboljšanje svojega socialnega stanja, dočim bodo protimladinske organizacije, ki pridigajo fašizem in s tem slepo pokorščino enemu samemu diktatorju, ki brez njegovega dovoljenja niti misliti ne smeš, kaj šele govoriti, propadle.

Delavska mladina v delavnici in v tovarni je predmet najbrezobzirnejega izkoriščanja. Za nas ne velja ne osemurnik, ne ostala določila v zakonu o zaščiti delavcev. Dobivamo le napitnino ali pa še te ne.

Mladina in proti tuberkulozno gibanje

Številke govore, da je tuberkuloza bolezen, ki najbolj ogroža mladino. Zadnja leta se organizira boj proti tuberkulozi, vodi ga posebna proti tuberkulozna liga. Namerna sama je hvalevredna, toda boj je precej brezuspešen. Zakaj?

Naj povem o tem nekaj iz svoje lastne izkušnje.

Delam v neki tekstilni tovarni kot predilec. V prednici je tak prah, da človek, ki pride v njo v črni obleki, odhaja po par urnem bivanju v njej, bel, kot mlinar. Mi mladi delavci moramo vdihavati ta prah osem ur dnevno, teden za tednom, mesec za mescem.

Smo sami delavci in delavke pod 20 let, večinoma od 14 do 18 let. Za svoje delo prejemamo po Din 1.50 do Din 2 na uro.

Med tem, ko se izven tovarniških zidov pobija tuberkuloza, jo za temi zidovi, skoro bi človek rekel izdelujejo, goje in pospešujejo, kot v kakšnem laboratoriju, kjer preizkušajo vpliv umetno vbrizganih tuberkuloznih bacilov na poskusnih kuncih ali morskih prešičkih.

Mladina piše:

Nam vajencem v Kranju ne gre nič boljše kot po drugod

Čitali smo v »Delavski Politiki« o vajenški anketi v Ljubljani. Ako bo rodila uspehe, bo to tudi za nas kranjske vajence pomenilo korak naprej, da se nas bo vsaj delno upoštevalo kot človeška bitja. Koliko časa dnevno gremo vajenci in kakšna dela se nam nalaga, to mislimo, da ni potrebno še posebej navajati (Vsakemu viden dokaz so na pr. naši sodrugi, pekovski vajenci, ki morajo vsak dan z težkim košem na hrbtu in s kolesom od hiše do hiše.) Zakon o zaščiti vajencev se niti najmanj ne upošteva, ker oblastni organi...

Nad nami si lahko vsak delovodja ohladi svojo jezo. Temu stanju je treba napraviti konec. Tu mora začeti sodelovanje med nami mladimi in starejšimi delavci in delavkami.

Naše mesto je v strokovnih organizacijah, poleg naših starejših sodrugov in sodružic. Skupno z njimi se moramo boriti za boljšo bodočnost. Mi dobro vemo, da nas bodo vsi razredno zavedni delavci sprejeli z odprtimi rokami in iskreno pozdravili ta korak mladine. Nobena naša strokovna organizacija naj ne odtegne svoje pažnje vprašanju zaščite in izobrazbe delavske mladine, ki jo je treba zbrati in usposobiti, da bo nekoč znala kramariti ladjo delavskega gibanja. Mladina prihaja v strokovne organizacije z voljo do dela, zaveda se pa tudi, da more biti delo plodno le tedaj, ako človek, ki ga vrši, delo tudi razume. Zato prihajmo v organizacije ne kot ljudje, ki vse boljše vemo, ampak kot mladina, ki boljše hoče, kot hoče tudi delavstvo, ki je že pred nami bilo in je še danes organizirano.

Baki.

Humanitarno (človekoljubno) delo je vse hvale vredno, je pa nezmislno. Izgleda mi nekako tako, kot da bi človek zajemal vodo z rešetom. Pustiti, da si ljudje v tovarnah uničujejo zdravje, vsled nehigieničnih delovnih razmer (ki bi jih bilo pa z raznimi napravami mogoče izboljšati, če ne docela odpraviti), potem pa obolelim nuditi pomoč, je res narobe svet. Tako kot v vojni. Namesto, da bi preprečili in prepovedali vojne, pa ustvarjajo saniteto.

Humanitarno delo in boj proti tuberkulozi ne bo imel uspeha, dokler ne bo združen z bojem proti izkoriščanju, proti brezobzirnosti podjetnikov, ki jim je lasten profit vse, zdravje v njihovih tovarnah zaposlenih delavcev pa nič, ki smatrajo, da je vsake pare za higijenske naprave, za posušeno ventilacijo itd., škoda.

Ta boj vodi delavski razred in seveda tudi mladina s pomočjo razrednih organizacij in izobrazbe v socialističnem duhu. Zmaga v tem boju, bo tudi zmaga v boju proti tuberkulozi.

Mladi predilec Matej.

Več vajencev.

Delavski pravni svetovalec

Nadure (Kranj).

Vprašanje: V barvarni »Koliša in sinovi« sem delal po 10 ur dnevno in še več. Radi pomanjkanja dela so me odpustili. 36 dni sem болоval. Kakšne pravice imam?

Odgovor: Takšno podjetje z 18 do 26 delavci je vsekakor industrijsko in se mora vsako nad 8 urno delo, oziroma nad 48 ur tedensko, plačati še s 50 odst. povzkom za 3 leta nazaj. Za bolezen Vam gre poleg hranarine 1 tedenska mezda in sicer za 10 ur dnevno, torej za 60 delovnih ur, ker ste delali redno po 10 ur. Če niste bili prej 14-dnevno odpovedani, imate tudi pravico do mezde za 14 dnevno odpovedno dobo, katera pa se mora uveljaviti pred sodiščem že v 6 mesecih.

je prav, da vedo, s kakšnimi težavami se moramo boriti in kako težko je napredovanje, če pa: kot svinec drže nas nazaj idijoti!

»Slovincu« čestitam k njegovima najnovejšima zaveznikoma. Zaenkrat sem ju postavil na srmatno ozar brez navedbe imen, prihodnjič pa ne bom premišljal, da ju navedem po imenu. Le eno rečem: takih ljudi se mora delavstvo varovati, ako noče rediti gadov na lastnih prsih.

Družnost!

Železničar.

Rubež za posojilo (Liboje)

Vprašanje: Pri rudniku sem uslužben kot kvalificiran delavec z mesečnim zaslužkom okrog Din 1000 in sem nekomu dolžan za hrano in stanovanje. Plačevati bi mogel le v mesečnih obrokih, a upnik zahteva vse naenkrat. Ali me lahko iztoži in koliko lahko zahteva mesečno?

Odgovor: Če ta dolg ni starejši kot 3 leta, ga seveda lahko upnik iztoži, kadar hoče. Zahteva lahko po zakonu takojšnje plačilo v 15. dneh in sicer celega zneska. Ker pa ste Vi le nestalen delavec, Vam za ta dolg ne more zarubiti plače. Poštenost pa seveda zahteva, da se takšni dolgovni plačujejo in pač upniku plačate mesečno, kolikor morete, ker drugače delavcu nihče ne bo več kreditiral, če bi se zakon tako zlorabljal. Ta zakon iz leta 1873 ima namreč namen, da delavca štiti pred brezvestnimi upniki, ki bi lahko z rubeži mezde vrgli rod-bine v pomanjkanje in obup.

Zastaranje zahtevka za nadure (Ormož).

Vprašanje: Ali teče triletni rok za zastaranje nadur šele od dne, ko iztopi delavec iz službe?

Odgovor: Ne. Zahtevek za nadure zastara enako kot zahtevek za normalno mezdo po 3 letih od dne, ko bi morala biti mezda redoma izplačana, ter imajo zahtevki za nadure popolnoma isto usodo, kot zahtevki na redno mezdo.

Darila za materinski dan poceni in v velikih izbirah dobite pri Bonbonier „Orient“, Maribor, Dvořakova ulica 10

ZA POMLAD

Za vsako ceno

pravilna protivrednost!

KARO

ČEVLJI

moški od Din 138,- napr.
damski „ 122,- napr.
otroški „ 39,- napr.